

МАРИУС КУРКИНСКИ И „СЪТРЕСЕНИЕ“

Моноспектакъл на Мариус Куркински по разкази на Николай Хайтов

ТЕКСТ И СНИМКИ: НАТАЛИЯ БОЯДЖИЕВА

За двукратния носител на най-голямото театрално отличие на страната – Аскеер, министърът на културата Стефан Данаилов казва следното: „За Мариус Куркински вече е излишно да се говори. Той е явление без аналог в родното театрално изкуство – невероятен талант и творец.“

Преживяването беше невероятно. „Сътресение“ – моноспектакъл на Мариус Куркински по разкази на Николай Хайтов, бе представен от Пловдивския драматичен театър. На сцената не беше Мариус, а истински старци – герои на Хайтов... В едно интервю на големия писател открих следните споделени размисли и някак не се изненадах от духовното родство между него и го-

лемия актьор: „В една или друга степен аз участвам в съдбата на всички създадени от мене герои. „Чутото и виденото“ обикновено така се смесва със собствените преживявания, настроения и възгледи, че е мъчно да разграничиш кое е чуждо и кое твое. Аз винаги се стремя да се слея с героя (с прототипа)“. А ето какво разказа Мариус за своите творчески търсения:

Как работихте върху „Сътресение“?

Това, което изисква от мен като начин на живот спектакълът „Сътресение“, е да бъда в кондиция, за да го изпълнявам. Реших, че не мога едновременно с него да репетирам, да речем, текст от Бомарше, който е съвсем друга част от мене, и много пъти да презареждам. Да живея с мисълта, че утре ще има представление, ще говоря тези думи – тази мисъл почна да ме побърква. Прекратих репетициите, извиних се на хората и се впуснах само в изпълнението и в обучението за изпълнението на спектакъла. Нарочно си поставих тази цел – да играя много пъти представлението – от ноември до сега то е изиграно 63 пъти. За един сезон това е много. Много пъти трябва да презареждаш, много пъти трябва да преоткриваш представлението и себе си. Така че в момента съм далдисал само в това и съм отдаден само на този спектакъл... Не само на сцената, а и извън нея аз няма да се успокоя, докато не приключи неговото последно представление.

Усетих – отговорността е огромна за това актьорско изпълнение и ти си в едно трескаво състояние на ученик пред изпит непрекъснато. Пак казвам – това е тип упражнение, което аз избрах за този сезон и ще отида до край.

Не ви ли беше мъчно за работата в екип?

Като играя, естествено, много ми е мъчно за репетициите с актьори, но те са вече лукс за мене. Защото те са наистина нещо прекрасно – идват хора – те да те обучават, те да ти говорят, заедно да създадете нещо – това е невероятно. Тая самота, която ме изпълва в личния ми живот, тогава тя бива прекратявана. А пък моноспектакълът си остава едно самотно пространство, едно твое естетично, вътрешно нещо, което така или иначе не ти дава мира... Там са и твоите най-лоши помисли... Но първо искам да приключа със „Сътресение“, да го изпълня така успешно, до края на този сезон имам още 7-8 представления и след това ми предстои да го заснема. Ще преценя дали още ще го играя другият сезон, защото наистина изпълнителското изкуство в театъра изисква тотално отдаване, и ако почна да поставям, просто не трябва да играя... Така съм решил категорично – ще ги разделям нещата. Но със сигурност искам да правя и режисьорски неща. Като приключи изпълнението на „Сътресение“, така ще се освободя от този спектакъл, но май че няма да е скоро. Аз така или иначе още нямам текст за режисьорска работа, който да е неотложен...

Как ви обсебва един текст? Работихте върху Хайтов дълго време. На някои този избор им се вижда екстравагантен – те смятат, че този автор е забравен...

Реших да правя Хайтов като контра на всичко, което досега съм правил като тип текст. Във всичките ми текстове досега героят, човекът, който съм играел, е бил представен като някой, пред когото стоят хиляди възможности за избор на мислене, за избор на живот, за избор на чувственост едва ли не, даже за някакъв каприз във всичко това. Някакси този съвременен човек, когото представявам, ми е малко опротивял в тази си слепота, в която си мисли, че има всякакви възможности да бъде какъв ли не тип човек. Това го ограбва и много често го погубва.

Исках текст, който не е разсъждение върху себе си, не е блудство със себе си и с мисълта, а е просто поставени пред свършен факт хора от живота, които не страдат от това, а са се приспособили, открили са в това една мъдрост и чрез нея са проумели целия свят... В трите разказа винаги един човек намира нещо малко, през което прекъсва целия си мироглед и цялото си съществуване. От тук нататък като открие една истина, той ѝ се посвещава и с нея живее до края на живота си, както да речем, в разказа „Петлите“. Ето този човек, който е открил, че следва и едното, и другото – и доброто, и злото, и ти си по средата... Харесва ми това как тези твърди хора не се жалват нито веднъж, а само така ти казват, общо взето, научени неща – това са думи наистина за спасение, само неща, които могат да ти помогнат. И тези хора – от това поколение – са наистина такива. Посвещавам го на моите си баба и дядо – това е в основата на спектакъла, аз така тръгнах към него. Ние имаме едно прекъсване на връзките, особено в тази възраст – аз като отидох да уча в София, те останаха на друго място, в едно село.

И ние, някакси, не послушахме тези хора в последните им дни. Не се вслушахме в тях, последните неща, които можеха да ни кажат, ние не ги чухме, загледи в себе си, в егоизма си, забързани... И едно поколение българи си отиде нечуто от нас – точно в тези години – 90-те. Не че те можеха да кажат някаква мъдрост или нещо кой знае какво, просто детайли от живота им да знаехме повече, спомени да бяха ни разказали, забравени неща – това щеше да ни бъде полезно. Имах носталгия по това, изпитвах вина, че съм изгубил това, че съм прекъснал някаква такава връзка, лична, много близка – че тези хора съм ги изгървал, че съм ги изпуснал, че нещо не са ми казали... Каквото си спомням, всичко ще го събера за тях и мисля да правя за детството си филм. Но това ще бъде по-нататък... Защото там аз открих и театъра – те и това търпяха, там и театър се правеше на всичкото отгоре... След това пък на някакво погребение се отива – беше много интересно. Цяло лято общо взето, това се правеше...

И имаш чувството, че в младостта много се опорочих, много се изгубих като човек. Театърът не можа да ме научи да стана добър човек и някакси ми стана тежко напоследък и исках да хвана някакъв такъв текст. А Хайтов е правил точно това – той се е занимавал със събирането на такива изповеди, които – къде ще ги намериш, къде ще ги намериш?! Аз го харесвам и като писател, чел съм всичко негово почти.

Как избликна формата на театъра?

В тези разкази има нещо особено – този човек наистина има сериозна мисия. Намерих разказа „Сътресение“ – той не е известен, той е от „Хвъркатото корито“

/1976г./, не е от „Диви разкази“ (1967 г.). Чел съм ги неведнъж, но не знаех как да ги направя на театър. Свикнал съм с кинообразите им, където те живеят. И този разказ за един малък проблем в едно малко село, разказан по един много жив начин, ме плени и това ми беше една малка вратичка към Хайтов. Просто го проумях с един малък разказ. Нещо не толкова известно, значимо и коментирано. Видях хумора му. И веднага избликна формата на театъра за мен – като прочетох „Сътресение“.

През 2004 си казах: „Почвам „Сътресение“, вторият разказ ще е „Страх“, а третият – „Засукан свят“. Това беше лятото на някакъв чудовищен ад, който преживях. Всяка вечер се прибирах, всяка вечер започвах да уча текста, почти го научавах и – всяка сутрин се отказвах – от страх, че няма да мога да намеря ключа, че прекалено лично тръгвам, имаш много угризения... През 2005 пак тръгнах за Пловдив, отидох там, върнах се от страх – като видях театъра, уплаших се, тръгнах си. След това направих „Кървава сватба“ в Пловдивския театър. Там работата с актьорите ми даде много кураж и не се усетих как месец след това изкарах „Сътресение“. Може би това ми помогна, че бях в сградата на театъра – когато съм в нея, всичко е съвсем различно, аз съм малко по-смел, по-нормален, по-спокоен човек.

Това е едно представление, което работих най-режисьорски. За пръв път си направих абсолютна постановка, абсолютен мизансцен. Аз нямам празна секунда тук без задача, предварително поставена от режисьора. Нямах никакво време и не можех да си позволя да очаквам вдъхновение, което да ми даде точната импровизация и реших

да изпълнявам само режисьорски задачи, които си поставях - и това много ми помогна. Усетих как симбиозата между актьорската ми работа и режисурата дава реален резултат.

Заснетата версия театрална ли ще бъде или киноформа?

Това няма да бъде ново произведение. Ако се прави на кино, трябва да бъде игрален филм. Не, мен ме интересува само да бъде документиран спектакълът. Мисля, че е по-добре. Тези три разказа не случайно не са правени на кино никога, защото словото в тях е истината, словото е действие, колкото и парадоксално да звучи. Много искам да направя кино и това ми е голямата мечта, ще се обърна към него, но не бързам, защото за там се иска една друга компетентност, каквато все още нямам. Издирвам някакъв по-сериозен сценарий, по-добра история, наистина ми е необходимо много да съм убеден в разказа. Не искам да правя опит, мисля, че нямам право на опит!
Имам идея да направя спектакъл с трупа

като режисьор, в който и да участвам – това е нещо също много трудно. Правил съм това в „Дванайсета нощ“, където не беше сериозно и не се получи. След това се случи да вляза в „Кралят елен“ на Народния театър за един гастрол в Петербург и там получих награда за главна мъжка роля и за режисура.

Огромната енергия с която владеете публиката – откъде идва тя?

Тази енергия е нещо, което за актьорското изпълнение е задължително. Наблягам на този термин – „интерпретация, актьорско изкуство“. Малко се плаша, че тези неща отиват на втори план при съвременния театър в много агресивната режисура. Харесвам агресивната, твърда, сериозна режисура, но много искам тези режисьори да не изпускат един важен момент – че актьорите губят отговорност от това, че са поставени в някаква концепция, в някакви ниши. Губят отговорност за концертират, да изпълняват, да свирят на своите инструменти, да създават това актьорско изкуство. Малко изчезва този риск, тази болка на

самото изпълнение на една роля. Актьорското изпълнение винаги трябва да бъде свръхпреживяване с цялата енергия, на която си способен. При всички случаи публиката трябва да има 5-6 секунди на пълно сливане със свръхенергията ти. Ако липсва „дуенде“ в една роля, в едно изпълнение, ако този дух не пристигне и неговото режещо крило не се усети как изсвистява в салона един път в изпълнението, то нещата отиват към една чиновническа функция на актьора. Така че тази енергия е задължителна. За това идват хората в театъра – за тази среща, за този миг, бягайки от телевизията, бягайки от разговора с друг човек навън, от информацията, която сега можеш да получиш навсякъде... Театърът ще си остане място, където отиваш точно за това концертно изпълнение, за да получиш живата връзка и живата любов, живото докосване – това крило да ви слее – това няма вече къде да се получава другаде. Театърът е вековно изкуство – винаги това се е случвало, това му е мисията, той си остава храм на изкуството. Едно последно убежище, където пак става въпрос за човешка комуникация, а не за технология.

Как избрахте текста?

Литературните текстове чета наистина като човек. И може би и заради това текстовете ми, които поставям в моноспектаклите, никога не са от пиеси. Това в момента ме вълнува, това ми трябва, това ме изпълва... Избирам винаги като читател, който чете за почивка и удоволствие, а не когато чета пиеси. Може би това е грешка за режисьорската ми работа. Имам някаква отговорност към театъра и винаги избирам класически текстове, но не се стремя към автентика до безобразие. За следващия моноспектакъл мисля да открия текст, който е невероятен, който дори може да не е нечие произведение, а нещо, измислено от мен... Пиша доста неща. Не съм ги публикувал, разбира се, но бих си ги позволил за моноспектакъл. ■

МАРИУС КУРКИНСКИ

(Ивайло Василев Стоянов) е роден на 15. 10.1969 г. в гр. Нови пазар. Скоро след това семейството му се премества във Варна. На 12 годишна възраст той постъпва в детското театрално студио към Драматичния театър „Стоян Бъчваров“, а по-късно – и в прочутия театър „Щурче“ на братя Райкови. Завършва актьорско майсторство в класа на проф. Крикор Азарян в НАТФИЗ през 1993г. Следва и три години кинорежисура при проф. Г. Дюлгеров. Знаменитите му роли, които го направиха една от големите звезди на българската сцена, са през 90-те години в моноспектаклите „Дамата с кученцето“, „Дневникът на един луд“, „Дон Жуан“, „Песен на песни-

те“, „Евангелие по Матей“, „Самият човек“. Като режисьор стана любимец на публиката със спектакли като „Свекърва“ от А. Страшимиров, „Дванайсета нощ“ и „Зимна приказка“ от Шекспир, „Големанов“ от Ст. Л. Костов, „Кралят елен“ от Карло Гоци, „Рибарят и неговата душа“ по О. Уайлд и др. Носител е на много театрални отличия: Награда за главна мъжка роля и за режисура на „Кралят елен“, представен от Народния театър на Третия международен театрален фестивал „Радуга“ в Петербург през 2003г. През същата година получава първа награда и на Международния фестивал на монодрамата в Битоля. Всяко негово представление печели награда и на националните театрални форуми.